

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดหนองยาวสูง
อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา ๒๕๖๗

ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดหนองยาวสูง อำเภอเมืองสระบุรี
จังหวัดสระบุรี

ชื่อผู้วิจัย ช่อชัย กาญจนะวรรณะ, จุติรัช อนุกุล

ปีที่ทำการวิจัย ๒๕๖๗

บทคัดย่อ

การศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดหนองยาวสูงอำเภอเมืองสระบุรีจังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมฝาผนังของวัดหนองยาวสูง ในประเด็นเรื่องราว ความเชื่อ การจัดวางภาพ ตำแหน่งของภาพ และปรากฏการณ์ร่วมสมัยในงานจิตรกรรม

ผลการวิจัยพบว่า อุโบสถวัดหนองยาวสูงสร้างราวปลายสมัยรัชกาลที่ ๑ พ.ศ. ๒๓๕๐ อาจบูรณะในสมัยรัชกาลที่ ๓ และวาดภาพจิตรกรรมเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ จิตรกรใช้เทคนิคการวาดภาพแบบไทยประเพณี ผสมผสานกับเทคนิคการวาดภาพแบบจีนและตะวันตก

๑. ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องราว ความเชื่อ ของภาพจิตรกรรม ภาพจิตรกรรมที่พบภายในอุโบสถของวัดหนองยาวสูง ทั้งหมดยังเป็นการเชื่อแบบดั้งเดิมของพุทธศาสนา เป็นเรื่องราวพุทธประวัติ และทศชาติชาดกตอนพระเวสสันดรชาดก ความเชื่อในการที่จิตรกรนำพุทธประวัติและทศชาติตอนพระเวสสันดรชาดกมาวาดเป็นงานจิตรกรรมในอุโบสถนั้นเพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนาในการออกบวชของพระพุทธรูปและความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญด้วยการให้ทานของชาวไทยวน ที่สืบทอดกันมาว่าได้อานิสงส์มาก หรือการพึงธรรมหรือศึกษาธรรมเรื่องพระเวสสันดร จนจบ ๑๓ กัณฑ์ ก็สามารถอธิษฐานพระนิพพาน หรืออธิษฐานเพื่อไปเกิดในยุคพระศรีอริยเมตไตรยได้ รวมถึงความเชื่อเรื่องนรกสวรรค์ การทำความดีละเว้นความชั่วการทำบุญอุทิศให้ผู้ตายในตอนพระมาลัยโปรดโลก

๒. การจัดวางภาพและตำแหน่งของภาพ ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดหนองยาวสูง มีการจัดวางภาพดังนี้ ผนังด้านหลังพระพุทธรูปประธานเขียนภาพเจดีย์จุฬามณี ด้านตรงข้ามพระประธานเขียนภาพमारผจญ ภาพจิตรกรรมด้านข้างแบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือด้านบนและด้านล่าง ด้านบนเขียนภาพพระเวสสันดรชาดก ๑๓ กัณฑ์ ด้านล่างแบ่งออกเป็นช่องๆเขียนภาพ เรื่องต้นกัลปพฤกษ์ ประเพณีวิถีชาวบ้านชาวไทยวน เรื่องรามเกียรติ์ เรื่องพุทธประวัติตอนมหาภิเนษกรรม เรื่องจันทโครพ เรื่องพระมาลัยโปรดนรกภูมิ เรื่องตำนานต้นมะกอกสีผล

๓. ปรากฏการณ์ร่วมสมัยในงานจิตรกรรมฝาผนัง ภาพจิตรกรรมในอุโบสถวัดหนองยาวสูง ได้แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์ร่วมสมัยของภาพทหารในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ ภาพชาวต่างชาติ ภาพเรือสำเภา ภาพธงช้างเผือก ภาพหอนาฬิกา ภาพวิถีชีวิตชาวไทยวน เช่น การแต่งกาย ทรงผมที่อยู่อาศัย ภาพการทำคลอดแบบโบราณ ภาพงูดุริยสตรี หรือเป็นภาพกากในมุมเล็ก ๆ ที่จิตรกรซ่อนไว้เช่นการดูฤกษ์และเรื่องกามรมณ์ เป็นต้น

Project: Study of Mural Paintings in the Chapel Wat Nong Yao Sung Mueang
Saraburi District Saraburi Province

Researcher : Chochai Kanchanawattana, Chutirach Anukool

Year: ๒๐๒๔

Abstract

A Study of Mural Paintings in the Ubosot of Wat Nong Yao Sung Mueang Saraburi District Saraburi Province aimed at To study and analyze the mural works of Wat Samuha Pradittharam on the issue of Story, belief, image placement, image location and contemporary phenomena in painting

The results showed that The chapel of Wat Nong Yao Sung was built around the end of the reign of King Rama I, ๑๘๐๗. It may have been renovated during the reign of King Rama III and additional paintings were painted during the reigns of King Rama ๔-๕. The painter uses traditional Thai painting techniques. Combined with Chinese and Western painting techniques.

๑. Issues related to stories, beliefs, and paintings Paintings found inside the chapel of Wat Nong Yao Sung. All are still traditional beliefs of Buddhism. It is a story about the history of Buddhism and the tenth Jataka episode of the Vessantara Jataka Belief in the fact that painters brought the history of Buddha and the last life of the Vessantara Jataka to paint as paintings in the chapel. To inherit Buddhism in the Buddha's ordination and beliefs about making merit by giving alms of the Thai Yuan people. which has been passed down to be very beneficial Or listening to Dhamma or studying Dhamma about Phra Vessantara until completing the ๑๓ kantha, you can pray for nirvana. can pray for nirvana. Or pray to be born in the Maitreya era. including beliefs about hell and heaven Doing good deeds, refraining from bad deeds, making merit and dedicating it to the deceased while praying for the world.

๒. Image placement and image position Paintings in the chapel of Wat Nong Yao Sung The images are arranged as follows. The wall behind the main Buddha image depicts Chulamanee Chedi. On the opposite side of the Buddha image is a picture of an adventurous devil. The side painting is divided into ๒ parts: top and bottom. Above is a picture of Phra Vessantara Jataka with ๑๓ kanthas. The bottom is divided into compartments for writing pictures. The story of the Kanlapaphruek tree Thai Yuan folk traditions Ramayana story The story of the Buddha's history in the Mahabhinishkrama episode. Chandrakop's story The story of Phra Malai Phra Nakhon Bhumibol Adulyadej The legend of the Makkali fruit tree

๓. Contemporary Phenomenon in Wall Painting Paintings in the chapel of Wat Nong Yao Sung It has shown the contemporary phenomenon of images of soldiers in the reigns of King Rama ๔-๕ Pictures of foreigners, pictures of junk ships, pictures of the White Elephant flag, pictures of the clock tower, pictures of the Thai Yuan way of life such as dress, hairstyles, housing. Pictures of ancient childbirth Picture of a women's orchestra Or it is a dirty picture in a small corner that the painter hides, such as smoking marijuana and lustful things, etc.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลงานจิตรกรรมฝาผนังในอุโบสถวัดหนองยาวสูง อำเภอเมือง
สระบุรี จังหวัดสระบุรี ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน คณะผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ได้ให้โอกาส
และทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการทำวิจัย

การจัดทำรายงานครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์
จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูล ทำให้ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์ และ
ครบถ้วน

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่
หน้า

๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตการวิจัย.....	๒
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย.....	๓
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
๒ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๔
จิตรกรรมฝาผนัง.....	๔
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างงานจิตรกรรมฝาผนังไทย	๙
จังหวัดสระบุรี.....	๑๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๙
๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๒๒
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๒๒
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๒๒
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๒๒
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๓
การสรุปข้อมูล.....	๒๓
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๔
ลักษณะทั่วไปของอุโบสถ.....	๒๗
๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๔๕
สรุปผลการศึกษา.....	๔๕
การอภิปรายผล.....	๔๖
ข้อเสนอแนะ.....	๔๗

สารบัญ (ต่อ)

บทที่
หน้า

บรรณานุกรม..... ๙๘